

Az előadó éppen ezért szükségesnek tartja, hogy e veszedelem megelőzésére minden erőnkől minden lehetőt tegyünk meg. „Ez az a munka, ez az a kötelesség, amely legelső sorban a művelt középosztályt kötelezi.” Szükségesnek tartja, hogy az egyesületekben nyelvünket őrző bizottságokat válasszanak, ezek a bizottságok aztán munkatervükbe iktatják az anyanyelvért való küzdelmet. Pályázatokat is kellene kitűzni és helyesírási tanfolyamokat rendezni. E gyakorlatias indítványok után az anyanyelv fontosságának kérdését igyekeznek belevésni hallgatói, illetőleg olvasói tudatába. „Közügy, életbevágó közügy tehát a nyelvművelés, még pedig nem csupán nemzeti, de egyetemes emberi szempontból is, és nemcsak közművelődési, hanem társadalmi szempontból is. Hiszen minél jobban megőrzi a nyelv népi forrásának bőségét, tisztaságát, minél világosabb s így érthetőbb marad, annál megfelelőbb tolmácsolója az egyes néprétegek és nemzetek törekvéseinek, szellemének s kifejezője társadalmi szükségleteinek, eszményeinek... Ha kapcsolatot akarunk népünkkel, azt csak *szabatos, értelmes és tiszta nyelv* segítségével tehetjük. Mi, akik itt élünk, nagyon jól tudjuk, hogy az államnyelv ismerete elengedhetetlenül fontos... De a két nyelvet *összevegyíteni*, zagyva képzőket és jelzőket teremteni, bűnös dolog. Az idegenes mondatfűzések, hibás fordulatok, szó szerint átfordított idegen szóképek és szólásmondások pedig nyelvünk eredetiségét, szépségét és tösgyökeres zamatát rontják meg. Senki sem értheti félre azt a nemes törekvést, ha meg akarjuk védeni nyelvünk tisztaságát. Igyekezünk mindkét nyelvet *tisztán* és szépen használni beszédben és írásban egyaránt...” „Mentsük meg édes anyanyelvünket! Követeljük tiszta és szép használatát írásban és beszédben önmagunktól, társalgás közben, íróktól és újságíróktól! Csatlakozzunk tömegesen, mindnyájan ehhez a mozgalomhoz, mert eredménye csak akkor lehet!”

A nyomtatásban megjelent előadásnak ezt a néhány gondolatát érdemesnek tartottam kiemelni, mint olyant, amely a vidéki mozdulatlanságban a mi munkánk szempontjából kiemelkedő szellemi eseményt jelent. Jó volna, ha mindenütt minél több hasonló gondolattal, hasonló aggodalommal küszködő nyelv-őrünk lenne, hogy így azt a közönyt és értetlenséget, amelyet a nyelvkérdés terén tapasztalunk, végre-végre oszladozni, eltűnni láthassuk. Örömmel látjuk azt is, hogy előadónk a nyelvművelés eszméjének fontosságát éppen azok körében igyekeznek terjeszteni, akik a következő nemzedék nevelői munkájára hiva'ottak: egy leányegyesület tagjai között. Kívánjuk, hogy az előadó nyelvművelő buzgalmának minél több gyakorlati eredménye legyen.

Szta.

Foto és talán: fotól.

Mostanában egy újabban megjelent „magyarságtudományi” munkácska, Ortutay Gyulának *A magyar parasztság élete* című szép képeskönyvecskéje került kezembe. Az egyébként nagyon érdekes könyvecske egyik utolsó lapján olvastam, hogy a benne levő *fotók* Ortutay szövegének magyarázatára készültek. Magamnak, aki sok mindenhez hozzászoktam az idegenszavak élvezése terén, kissé különösnek tetszik, hogy éppen egy parasztságunkról írott könyvben fordul elő ez a szépséges nyelvgazdagító szó, hogy a *felvétel, fénykép* vagy

egyszerűen *kép* szó kiszorítása útján 1:3 arányú fura „gazdagodással” szám-
 űzze három, jó, meghitt magyar szavunkat. Eddig csak fényképészek műter-
 mén, sokszor meg éppen csak fabódékon látjuk ezt a szót, reméljük azonban,
 hogy a parasztság életével foglalkozók jóvoltából nemsokára lekerül „népünk-
 höz” is, mint a faluhoz leereszkedő városiak kedves ajándéka. Akkor majd
 a művelődő falusiak urasnak tartják így alakítani a közkeletű ének-sort:
 „Sárba taposom a fotódat...” Sőt, ki tudja, a népismertető és népművelő
 buzgalom hatására akkora lendületet vesz az őstermelők között is a nyelv-
 művelés és az újabb nyelvfejlésztés vágya, hogy valamelyikük egy napon a
foto-atelierbe lépve, *foto-artistánk* mély meglepedésére, arra kéri majd
 őfotóságát, hogy *fotólja* le. Várva várjuk a magyarságtudományi bűvárkodás
 hatása alatti csodálatos nyelvi fejlődésnek azt a reménylett idejét, amikor
 parasztságunk és a városiak testvéri összefogásából ad analogiam *síel*, majd
 ilyen igék is születnek, mint *fotoel*, vagy hogy „magyarabbak” legyünk:
fotoal. Lám, mire jó a magyarságtudományos falutanulmányozás és *fotólo*
 valóságkutatás!

Sza.

A -nál, -nél rag hibás használata.

Nemcsak itt közöttünk, de általában az egész magyar nyelvterületen
 mind a köznapi, mind pedig az irodalmi nyelvben rendkívül elterjedt a *-nál*,
-nél határozóragos névszók helytelen használata. Nagyon sokszor szorul hát-
 térbe e rag miatt néhány más ragunk úgyannyira, hogy szinte az a benyo-
 másom, e rag párunk más becsületes határozóragok egész sorának kiirtá-
 sára törekszik. A *-nál*, *-nél* hibás használata a következő esetekben figyel-
 hető meg:

1. A *-kor* időhatározó helyett. Pl. A feliratok... eltüntetésénél az imaház
 épülete megrongálódott (Ellenzék LVII. 1936. 160:5). Ebből támadt itt mind
 a baj, ébredésnél a nagy zshivaj (Uj Cimborá IV. 1936. 1—2:14.). Minden-
 napos dolog nálunk, hogy egy új gyógyszer felbukkanásánál... statisztikát
 közölnek (M. Népeg. Szemle IV. 1936. 148.). Minden sírkő felborításánál
 „hurrá” kiáltásokat hallattak (Ell. LVII. 165:10). — Aláírják az erre vonat-
 kozó jegyzőkönyvet, *aminél* (ekkor) már jelen lesz Titulescu is (I. h. 166:1.). —
 Elegendő... phosphort (!) vehet magához a terhes nő, amelyre a (!) gyer-
 mekének (!) csontrendszere képzésénél feltétlenül szüksége van, és amit
 egyébként különben (!) az anyaszervezetéből (!) von el (M. Népeg. Szemle
 IV. 1936. 147). [Úgy-e jól „megorvosolt” mondat?!]

2. A *-ban*, *-ben*, helyhatározó rag helyett. Pl. Értékpapírjait a banknál
 helyezte el (Dengl János: *Magyar nyelvhelyesség* 302).

3. A *-ban*, *-ben*, képeshatározó-rag helyett. Pl. A rendezőség ezúton
 kéri (t. i. a nagyközönséget), hogy az anyag felkutatásánál, összegyűjtésénél
 és beküldésénél legyenek segítségére (Ell. LVII. 1936. 164:2.). — Az eről-
 tetett calcium-kezelés még a legkétségbeesettebb tüdőtuberculotikus (!) eseteknél
 is javítólag hat (M. Népeg. Szemle IV. 1936. 149.). Súlyosabb eseteknél...
 megduzzadnak... (a) mirigyek is (I. h. 127.).

4. A *-ra* helyhatározó-rag helyett. Pl. A küldöttség koszorút helyezett el
 Széchenyi szobránál (Vö. Dengl, i. h.).